No. 18. Vrijdag 6 Mei 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* **toegezonden.**

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen**, *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(*Secretaris J. L. van Gennep*),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 2de verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 7—8.

Indische Kunstnijverheid.

In Het Vaderland troffen wij dezer dagen het volgende berichtje aan:

„Naar wij van welingelichte zijde vernemen, heeft zich als uitvloeisel van de Ned.-Indische Commissie voor de Brusselsche tentoonstelling een Comité gevormd met het doel eene Vereeniging op te richten om de Indische Kunstnijverheid tot grooteren bloei te brengen.

De bedoeling hiervan is voorts, niet het kweeken van huisvlijt, doch het uitsluitend beoefenen van het Kunstambacht in deze branche."

De Vereeniging „Oost en West", die baanbreekster is geweest op dit gebied, zal natuurlijk ook de eerste zijn om zich van harte te verblijden over iedere medewerking in deze richting, mits het hoofddoel der beweging zij: het bevorderen van de belangen der Inlandsche kunstnijveren.

Of het echter in het belang der goede zaak is, om naast Oost en West met Boeatan weer een nieuwe Vereeniging op te richten, die hetzelfde doel beoogt, meenen wij te moeten betwijfelen. Reeds zoo dikwijls is er, uit droeve ondervinding, op gewezen, hoe slecht de behartiging van Indische belangen gediend wordt door versnippering van krachten in ons klein landje, waar juist éénheid macht moet maken.

Zooals de lezers van Het Koloniaal Weekblad onder de officiëele mededeeling van het Hoofdbestuur der Vereeniging hebben gezien, bestaan er bij de Indische regeering plannen tot oprichting eener kunstnijverheidschool op Java. Eveneens een verblijdend teeken! Wat zou er nu niet eerlang veel goeds in deze richting bereikt kunnen worden, als alle belangstellenden de handen ineensloegen en eendrachtig samenwerkten voor hetzelfde doel!

Daar de vorm, waarin boven aangehaald bericht in Het Vaderland is gesteld, erg vaag en vooral de bedoeling van de laatste alinea niet heel duidelijk is, (daar in Ned.-Indië de kunstnijverheid grootendeels beoefend wordt als huisvlijt, sluit bevordering van eerstgenoemde „branche", tevens kweeking van laatstgenoemde in zich), hopen wij eene meer uitvoerige uiteenzetting der nieuwe plannen te vernemen, naar wij vertrouwen, dan echter na gemeenschappelijk overleg met Boeatan en de Vereeniging „Oost en West".

* * *

Meldden wij onlangs met leedwezen, dat er in den laatsten tijd weinig gepubliceerd wordt op het gebied der Ind. kunstnijverheid, met des te meer genoegen kunnen wij thans wijzen op een tweetal geïllustreerde artikelen in De Aarde en Hare Volken, van de hand des heeren Joh. F. Snelleman, directeur van het Prins Hendrik Museum te Rotterdam, over **Lampongsche vlecht- en weefkunst**, waaraan wij het volgende ontleenen:

Menschenfiguren vlechten in vlechtwerk van dagelijksch gebruik is een manier van versiering, die niet zeer algemeen is. Wilhelm Hein vermeldt in zijn opstel „Die Verwendung der Menschengestalt in Flechtwerken" (Mitth. der Antrop. Gesellsch. Wien, 1891) voorbeelden uit Amerika, Afrika en Azië, en wel van de Arowakken in Fransch-Guyana, van Karengo bij St. Paul de Loanda en van Borneo. Over de Borneo-matten spreekt hij ook in Veth's feestbundel, 1894. Loeber zegt in zijn boekje over: „Het vlechtwerk in den Indischen Archipel", (Haarlem, z. j.) dat hij buiten Borneo het mensch-motief in vlechtwerk niet heeft kunnen terugvinden; alleen is er nog te Batavia in het Museum een pandanzak met ingevlochten menschelijk figuur, nergens anders gebruikelijk dan in Midden-Soemba en aan de zuidkust; „zeldzaam", zegt de catalogus terecht erbij.

Hetzelfde kan men dus van de afgebeelde Lampongsche mat zeggen *). Het vlechtwerk, van gespleten rotan, zwart en wit, geeft de voorstelling van een prauwvaart; een groote prauw ligt middenin, met een roer aan den achtersteven, een hoogoploopenden voorsteven, een dektent, en vele driehoekige en vierkante vlaggen; onder de tent ziet men de bemanning, hoekige in de mat gevlochten figuren, hoog in de schouders, met ruitvormige hoofden. De rand, die de voorstelling omsluit, is een reeks zonder eind van hondjes met krulstaarten. Blijkbaar is de mat oud en veel gebruikt. In een goede volgorde ziet men eerst de mat, daarna de versiering, vervolgens onderdeelen van het vlakornament, de prauwen en de menschenfiguren.

Wie verklaart ons de symbolische beteekenis dezer voorstelling? vraagt schrijver.

Vermoedelijk heeft de mat als wandbekleedsel gediend. Het Museum verkreeg haar door aankoop, en tot behoud van het vlechtwerk is zij afzonderlijk in een kast achter glas opgehangen.

Een tweede merkwaardigheid is een geweven doek, ook uit de Lampongs afkomstig, in het bezit van „Boeatan" te 's-Gravenhage, klaarblijkelijk een oud weefsel van vergeeld katoen, waarop met bruine en blauwe draden een eigenaardig geometrisch patroon ingeweven is; „ingeweven" wordt hier gebruikt als tegenstelling van „flottanten inslag", die er bovenop ligt; aan den onderkant van dit patroon zijn de menschenfiguurtjes ingewerkt. De doek is een van de weinige overblijfsels eener oude weefkunst, die weleer in Benkoelen en in de Lampongs bloeide.

Tampan djoenggaloeh heeten de kleedjes. Het uitvoerige ornament doet eerst vragen, of 't geweven is. Loeber schreef mij indertijd, dat deze doeken waarschijnlijk op de manier der oud-peruaansche geweven worden, nl. met een naaldvormige spoel waarmede men naar keuze draden van den ketting, die alleen in even en oneven verdeeld is, kan opnemen om het patroon te maken. Hiermede is echter nog niet het laatste woord over deze weefsels gezegd.

Welk een kunststuk van weverij deze doek is, bleek toen men hem ging naweven; de Buitenzorgsche weverij heeft een tampan djoenggaloeh afgeleverd, die zoowel in kleur als in patroon het oorspronkelijke zeer nabij komt; dat er veel werk aan geweest is, blijkt uit den prijs van *f* 160, dien het lapje, van nog geen oude el in 't vierkant, kosten moet.

Het was in 1907, dat deze doek te voorschijn kwam. Ik heb toen aan den Resident der Lampongsche Districten, den heer J. R. Stuurman, geschreven over deze oude weefkunst en over het belang van een onderzoek naar de doeken, die deze kunst voortbracht, in de dagen van Olim. De Resident had de welwillendheid bij rondschrijven van 18 October van dat jaar de zaak onder de aandacht zijner ambtenaren te brengen en heel op 't laatst van hetzelfde jaar 1907 was ik reeds in het bezit van den officieelen brief uit Telok Betong, die mij de afzending van „het vermoedelijk bedoeld oud weefsel" naar het ethnologisch museum te Rotterdam aankondigde.

Toen ik het pak, dat spoedig den brief volgde, openmaakte, was ik een en al verbazing, en telkens, als ik den doek te voorschijn haal, staar ik opnieuw met bewondering op dit voortbrengsel eener thans niet meer gekende techniek.

Blijkens een bij den brief gevoegd schrijven, waren geweven doeken als de hier afgebeelde eertijds in gebruik bij de margahoofden; ter gelegenheid van een feest, een huwelijk, een besnijdenis; ook bij de bespreking van adatzaken, op eene vergadering der marga-hoofden, werd de doek voor den dag gehaald en op manshoogte aan den wand gehangen. Alleen zij, die den titel voerden van Pangeran, Kria, Temenggoeng, Ngahebi of Demang, hadden, bij boven vermelde gelegenheden, het recht den doek op te hangen ter plaatse waar zij gezeten waren.

„Tampan djoeng galoeh" noemt men in de Lampongs zulke doeken, welke woorden, naar prof. Ch. A. van Ophuysen te Leiden mij mededeelde, vermoedelijk beteekenen „groote- (of mooie-) jonk-weefsel." Jonk (djoeng) is de naam van een vaartuig, maar

*) Later hopen wij ook in de gelegenheid te komen deze afbeelding in ons Weekblad te mogen reproduceeren.

veel op een prauw gelijken doet, naar 't mij voorkomt, de teekening van het weefsel niet.

De doek zelf, zonder de versiering, is geweven volgens de meest gewone binding, één op, één neer, ketting en inslag van grof, geel geworden, katoenen draad, en daarop is, met den flottanten inslag, de versiering geweven; er is, na elken ongekleurden inslagdraad, een andere, gekleurde, maar eveneens katoenen ingelegd, die telkens, al naar het patroon dit vordert, een of meer kettingdraden overspringt; zoodoende komen die kleurdraden, waar de figuren wat groot zijn, los op het onderweefsel te liggen.

De gebruikte kleuren zijn donker- en lichtblauw, die beide, trots den hoogen ouderdom van den doek, uitstekend bewaard gebleven zijn, rood, een oudsteenrood, dat vroeger stellig frisscher en minder mooi geweest is, en geel, dat sterk verkleurd en bijna gelijk geworden is aan den katoenen ondergrond. Bij een aandachtige beschouwing vindt men midden in het geometrisch ornament talrijke menschenfiguurtjes geweven. De buitenstaande rand aan den linkerkant van den doek is daarenboven geheel uit menschenfiguurtjes samengesteld; daarvan doet het onderste zien, dat de ontwerper van deze versiering nog wel iets anders teekenen kon dan de stijve poppetjes die, in de jonk, beweginloos naast elkander staan; hier is een volksoploop voorgesteld, een Rotterdamsch „standje" van hard loopende menschen, met drukke gebaren; als men er lang op kijkt, krijgt het randje iets bijzonder komieks, en komt er leven in de geaffaireerd doende figuurtjes.

De groote arbeid, aan zulke weefsels besteed, was grootendeels voltooid toen het weven begon; vooral was alles uitgeteld, waren dunne stokjes geschoven door de kettingdraden heen, twee draden onder het stokje, vijf boven, vier onder, vijf boven, vijf onder, twee boven, en zoo voort, zooals de figuren eischten. Was de ongekleurde draad van den ondergrond ingeslagen, dan werd het stokje met deze verdeeling naar voren geschoven en zóó hoog opgelicht, dat met de „sabel" de kettingdraden ver genoeg uit elkander gelicht konden worden om de spoel met den gekleurden draad door te laten.

Deze eertijds in de Lampongs beoefende kunst is verloren gegaan. Het kamponghoofd van Way orang, een plaats op een der zuidelijkste puntjes van Sumatra, ten oosten van de Lampong-baai, de vorige eigenaar van dezen hoogst merkwaardigen doek, wist niets ervan te vertellen, noch omtrent het weefsel, noch over het gebruik."

Om te trachten in Ned.-Ind. zoo menigen tak van kunstnijverheid te behouden, die dreigde, evenals de Lampongsche weefkunst, door gebrek aan waardeering en aanmoediging, uit te sterven, vormde zich bij de oprichting van Oost en West een commissie, die zich speciaal de zoo noodige bevordering daarvan ten doel stelt. De bestendige tentoonstelling met verkoop: Boeatan werd door haar in het leven geroepen; het streven de produkten der Indische kunstnijverheid bekend en bemind te maken wint meer en meer veld. Ook het boven aangehaalde berichtje is hiervan opnieuw een bewijs, evenals trouwens het verblijdend feit, dat nu voor het eerst te Brussel op een wereldtentoonstelling in het bizonder de aandacht gevestigd wordt op die kunstnijverheid.

Uit de O.-I. Mail.

Volgens de jongste mail is de gezondheidstoestand in Soerabaja en Semarang vooruitgaande, in Batavia komen nog telkens enkele gevallen van cholera voor.

Mr. Lorentz en zijn reisgezellen, die de sneeuwtoppen van Nieuw-Guinea beklommen hebben, zijn in Soerabaja en Batavia met geestdrift begroet; vooral de Dajaks, die meegekomen waren, trokken algemeen de aandacht. In het Bat. Nieuwsblad wordt o.a. verteld:

„De Dajaks, die de expeditie Lorentz hebben vergezeld, zijn door de stad getrokken om de verschillende bezienswaardigheden van Batavia te bezichtigen.

Zij zullen een bioscoop-voorstelling te Passer Baroe bijwonen, waar zooveel mogelijk films vertoond worden, die voor hen begrijpelijk zijn."

Uit Rembang komen gelukkig gunstiger berichten aangaande den rijstvoorraad.

Het Meteorologisch Observatorium profeteert: het is waarschijnlijk, dat op Java de komende oostmoesson zich niet door groote droogte zal kenmerken, maar vooral in het eerste gedeelte een regenval boven het normale zal vertoonen. Te Batavia ondervond men het al; daar regende het er bijna elken dag flink op los!

In verband met de circulaire, door de Vereeniging Oost en West verspreid, waarin medewerking wordt verzocht in haar streven om de uitwisseling van jongelieden tusschen Nederland en Indië wederkeerig te bevorderen, schrijft de Javabode, na overname der circulaire van het Informatie-Bureau:

„In hoeverre er reden is te verwachten, dat het nieuw opgerichte „bureel" tot meer en betere resultaten zal leiden dan soortgelijke informatie-bureau's vroeger hebben opgeleverd, kunnen wij niet beoordeelen. Veel zal afhangen van de activiteit en de mate van overleg, welke zij, die de zaak beginnen, ten toon zullen spreiden. (Tot ons leedwezen zagen wij dezer dagen het overlijden gemeld van den president der commissie, den oud-resident Van Assen*).

De taak van het bureel zal wel hoofdzakelijk bestaan in het verbreiden van degelijke kennis omtrent de toestanden en vooruitzichten in Indië. In zooverre kan het een nuttige rol vervullen. Velen gaan naar Indië, in de een of andere betrekking, zonder goed of zelfs maar oppervlakkig te weten, wat hun daar wacht, hoe zij zich daar hebben te gedragen en welke hunne toekomst daar zal zijn.

Overigens behoeft, naar wij meenen, de lust om naar Indië te gaan, bij de nederlandsche jongelieden niet zooveel aanwakkering.

Voor goede betrekkingen in particulieren dienst zijn doorgaans genoeg candidaten beschikbaar.

Wat aanmoediging noodig heeft, dat is de dienstneming bij het gouvernement, in welken tak van dienst ook. Maar of het „bureel" daartoe veel zal kunnen bijdragen? Wij betwijfelen het wel eenigermate. Zal de goede, opwekkende invloed, die van het bureel uitgaat, wel iets vermogen tegen den neerdrukkenden, ontmoedigenden, stillen invloed van de velen onder de gepensioneerden en verlofgangers, die klagen en kankeren en het steeds maar voorstellen, alsof het bij den indischen gouvernementsdienst een jammerlijke boel is. — onvoldoende betaling, slechte promotie, bevoorrechting van enkelen — en die plannen en illusies veel sneller uit de hoofden weten weg te praten, dan het best werkende bureel er die in kan brengen.

Hoe de commissie zich voorstelt de uitwisseling van jongelieden te bevorderen, blijkt uit haar mededeelingen niet. Daar is enkel sprake van de werkzaamheid der commissie ten behoeve der jongelieden, die van Nederland naar Indië zouden gaan en niet van die, welke van uit Indië naar Nederland zouden wenschen te trekken.

„Uitwisseling" komt ons trouwens een slecht gekozen woord voor om de bedoeling van Oost en West aan te duiden. Het zou dan slechts juist gebruikt kunnen zijn, wanneer het in die bedoeling lag, jongelieden uit Indië op weg te helpen om in Nederland aan den kost komen, of daar een carrière te beginnen, wat het geval geenszins is,"

Over hetzelfde onderwerp schrijft het Batav. Nwsbl. weinig waardeerend:

Wij helpen de Vereeniging Oost en West toewenschen, dat haar de gevraagde medewerking verleend wordt. Maar wij vreezen, dat zij ook met dit halfslachtige plan geen succes zal hebben. Men moet het hier in Indië nu eenmaal niet langer hebben van water- en melkmiddeltjes. Alles of niets! Van kunstmatig opgewekte belangstelling, die maar een oogenblik duurt, hebben wij onze bekomst!

*) Een vergissing waarschijnlijk veroorzaakt door een onvolledig telegrafisch doodsbericht van diens broeder.

Landhuurzaken.

De correspondent te Djokja van het Soerab. Nieuwsbl. schrijft:

Het verwoede geschrijf over landhuur-aangelegenheden is thans gedaan en men ziet thans voor de zooveelste maal, dat men zich warm heeft gemaakt om niemendal, juist zooals we dat onlangs nog hebben geschreven. Niettemin zijn er groote hervormingen op til, maar die liggen nog zóó in het verschiet, dat men beter deed zich daar nu niet over te bekommeren.

Sultan nòch kroonprins (toekomstige sultan) storen zich dan ook niets aan dat woeste krantengeschrijf; hoogstens halen zij medelijdend de schouders op voor al de moeite, die de journalisten zich daarvoor gegeven hebben.

Nog geen veertien dagen geleden heeft de oude heer Kraag zijn huurland Sampakan aan de kongsie Van der Wijck en aan de Maatschappij Tandjong-Tirto voor één millioen gulden verkocht. Zou men nu denken, dat de koopers tot zoo iets zouden zijn overgegaan, indien zij geen zekerheid hadden omtrent de toekomstige hervormingen? Deze transactie alleen toont afdoende aan, dat men zich noodeloos heeft ongerust gemaakt. Men bedenke wel, dat hier geen eigendomsperceel is verkocht, doch alleen de huurrechten op dien grond, want de gebouwen, die er op dat land staan, zijn zoo goed als niets waard, zinken althans geheel in het niet bij de koopsom van ƒ 1.000.000.

De reis van den Hertog van Mecklenburg.

De hertog van Mecklenburg zette zijn reis door Oost-Java voort. Wij lezen daarover in het Soer. Handelsblad:

Zaterdagmiddag 2 April met den sneltrein van 12.14 kwam het gezelschap te Djatiroto aan, waar

---

FEUILLETON.

Aan de warme bronnen in de Preanger.

II.

Na het riviertje met droge voeten te zijn overgestoken, waarbij behendig springen van den eenen steen op den anderen, eene ontbrekende brug verving, ging het in den beginne weer opwaarts om uit het ravijn te komen. De weg bleef echter goed, het bosch was voldoende dicht om de zonnestralen tegen te houden en als niet eenige apen nieuwsgierig in de hooge boomen, door heftig slingeren van hunne aanwezigheid hadden kennis gegeven, zouden wij ons beslist de eenige levende wezens in den omtrek gedacht hebben. Nu wandelden wij, met die apen tot gezelschap, steeds verder den weg naar Tjipanas op, volgende met den vinger de kronkelingen van den weg, op de kaart aangegeven, en juist toen we wanhoopten den steen van het hoogtepunt 322 hier wel te zullen vinden en dus het voetpad voorbij te loopen, waarlangs wij in westelijke richting gaande de Tji-Tjaroem moesten bereiken, kregen wij beide plotseling in 't oog, en volgen vol moed het half dicht gegroeide pad.

Van den kant van Tjipanas verscheen aan een kronkeling van den weg een oude, strompelende man, van wien wij nog schertsend tegen elkaar zeiden, dat we aan zoo'n gids op onzen hoogst waarschijnlijk moeilijken tocht wel niet veel zouden hebben, zoodat we ook maar niet eens de moeite namen hem naar den goeden weg te vragen, en vergenoegd op onze kaart vertrouwende, verder gingen.

Steeds door een dichte wildernis slingerde het pad zich onbeholpen voort. Bij het eerste het beste beekje moest daar doorheen worden gewaad, om even later denzelfden oever weer te bereiken, hoogstwaarschijnlijk was het dus een pad, dat, oorspronkelijk door karbouwen gevolgd, ook voor de menschen wel eens tot weg moest dienen. Dat het zoo weinig beloopen was, verwonderde ons wel, de menschen, die even verder de sawah bewoonden, moesten toch hier langs om naar den grooten weg te komen, maar toen wij zagen, dat de sawah geheel braak lag, alle huisjes verlaten waren, de bevolking daarvan dus blijkbaar om de een of andere reden hare verblijfplaats tijdelijk ergens anders opgeslagen had, speet het ons niet tijdig voor een gids te hebben gezorgd, hier in deze verlaten streek zou wel niemand te vinden zijn.

Maar als ervaren woudloopers hadden wij een groot vertrouwen in onze kaart, waarop het pad toch precies tot aan de onderaardsche plek aangegeven was. Met vollen moed dus verder, de Tji-Tjaroem hadden wij reeds te pakken, wel holderbolderde het water over de steenenvolle bedding, wij hadden dus niets anders te doen dan op het geluid daarvan de rivier stroomopwaarts te volgen, totdat, als wij niets meer hoorden, het water onder den grond moest stroomen.

Op de kaart was ons een eilandje in de rivier als de plaats aangegeven, waar de rivier onder den grond verdween. Groote zwermen vleermuizen zouden ons bij het binnentreden van de grot om de ooren komen vliegen; welke avontuurlijke voorstellingen hadden wij ons al gemaakt om zoover mogelijk er in door te dringen, onze fietslantarens daarvoor meegenomen!

Maar, helaas, hoe we ook zochten in die dicht begroeide onherbergzame natuur, was het zonder gids onmogelijk den ingang van de grot te vinden, als die er ooit was, zeiden wij ten laatste tot elkaar, toen het bruischen van het water aan onze rechterzijde maar steeds niet ophield. Totdat wij eindelijk meenden dan toch het doel bereikt te hebben.

Op de kaart snijdt het pad twee tranches, elke tranche tien meters hoog, wij zouden dus twintig meters moeten stijgen en werkelijk lag daar zoo'n klein heuveltje voor ons. Met frisschen moed er op en, eenmaal boven, het pad verlaten en de rivier weer opgezocht. Werkelijk lag dan ook als een ontzaglijke ruïne eene enorme opstapeling van reuzensteenen voor ons, na veel moeite werd daarover heen geklauterd, een klein stroompje daarbij halsbrekend overschreden, totdat het bleek, dat wij ons op het eilandje bevonden, dat te dezer plaats op de kaart was aangegeven en waar langs aan de andere zijde de Tji-Taroem als een breede, maar ondiepe stroom haar weg vervolgde. Aan beide zijden was zoover het oog kon reiken, de rivier bovengronds te volgen, de zon was bijna in haar hoogsten stand gekomen, zoodat we maar besloten het doel van onzen tocht op te geven en over Tjipanas naar huis terug te keeren.

(Wordt vervolgd.)

het de lunch gebruikte. Men meldt ons hieromtrent het volgende:

Na de aankomst begaf het gezelschap zich naar het kantoor der onderneming, in de nabijheid waarvan, in de groote betaalloods, verfrisschingen werden aangeboden. Daarop namen de hertog, de hertogin en het gevolg plaats in den trein, die hen door de onderneming zou voeren en die uit twee personenwagens bestond. De route werd zoo gekozen, dat al de stadia van het landbouwbedrijf konden worden waargenomen: men kreeg ongerept bosch te zien, bosch dat gekapt werd, terrein dat opengekapt was, grond die plantklaar gemaakt was, een jongen tuin, een ouden tuin en zelfs een tuin die gesneden werd. Ook werden een paar nieuwe kampongs bezichtigd.

Te kwart over twee was men op het emplacement terug, waar de lunch gebruikt werd, die de firma Grimm & Co. had geleverd. Tijdens den maaltijd, waar in 't geheel slechts 11 personen aanzaten, viel een zware regen, doch daarna klaarde het weer op. Nu werd een kijkje genomen in de suikerfabriek, die reeds stoom gemaakt had, omdat met malen zou worden begonnen. Zeer interesseerde den hertog de automatische overbrenging van het riet: de lorries werden opgeheven en neergezet op een rietplatform, waar een in beweging gebrachte vork of krabber het riet op de carrier wierp, die het naar de crushers bracht.

Menig complimentje kregen de heeren te hooren. De hertog toonde zich zeer erkentelijk voor hetgeen men hem had laten zien en voor de regeling, die het mogelijk maakte alles in zoo korten tijd te bekijken.

Even vóór vijf voerde een expres-trein den hertog en de zijnen naar het oosten weg.

Biologische Tentoonstelling.

Van 11 tot 21 Juni 1910 zal te 's-Gravenhage gehouden worden een Biologische Tentoonstelling, georganiseerd door de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging in samenwerking met het Koninklijk Zoölogisch Botanisch Genootschap te 's-Gravenhage, op de terreinen van het laatstgenoemde Genootschap.

Het doel dezer Tentoonstelling is in de eerste plaats een indruk te geven van den onuitputtelijken rijkdom van merkwaardige verschijnselen, die het leven van planten en dieren den opmerkzamen waarnemer aanbiedt, en in de tweede plaats aanschouwelijk voor te stellen, welk een hooge vlucht de ontwikkeling der hulpmiddelen bij de studie der levende natuur in den tegenwoordigen tijd genomen heeft.

Vooral in het laatste vijftigtal jaren heeft zich langzamerhand het inzicht gevestigd, dat de verspreiding van degelijke kennis der levende natuur meer en meer een algemeen maatschappelijk belang kan geacht worden. Niet alleen kan het waarnemen van de levensverrichtingen van plant en dier een rijke bron van genot zijn, die des te meer waarde heeft omdat zij binnen het bereik ligt van alle volksklassen, lagere zoowel als hoogere, maar voor dengene, die dieper daarin doordringt, is de studie van de levende natuur van de grootste beteekenis, omdat zij, goed opgevat, een helder licht kan werpen op tallooze verschijnselen in het individueele en sociale leven van den mensch, die toch door zijn organisatie van die natuur deel uitmaakt.

In aanmerking genomen de hooge waarde die eigen aanschouwing der feiten voor het begrijpen en waardeeren daarvan steeds heeft, kan juist een tentoonstelling de liefde tot en de belangstelling in de levende natuur in ruimen kring zeer sterk bevorderen. De vorige Biologische Tentoonstelling, die in 1905 te Amsterdam gehouden werd, heeft dat ook ten duidelijkste bewezen.

Ook de koloniën zijn bij deze tentoonstelling niet vergeten. Een belangrijke verzameling betreffende het leven van planten en dieren in Nederl.-Indië, bijeengebracht door den heer H. H. Zeijlstra, zal er te zien zijn. Ter typische aankleeding dezer inzending werd de hulp van Boeatan ingeroepen, die natuurlijk volgaarne verleend zal worden.

Wij vestigen dan ook in het bizonder hier de aandacht op deze nuttige tentoonstelling, wijl zij het hare er toe bij zal dragen om de kennis van Nederl.-Indië te verspreiden, hopende dat dit enkele lezers van het Koloniaal Weekblad zal nopen tot deelname aan het fonds, dat de commissie wenscht te vormen door uitgifte van aandeelen à *f* 10, terwijl ook vrije schenkingen van een willekeurig bedrag in dank zullen worden aanvaard. De aandeelhouders en zij, die een vrije schenking van minstens *f* 10 gedaan hebben, zullen uitgenoodigd worden, de feestelijke opening der Tentoonstelling op 11 Juni bij te wonen, en ontvangen een doorloopende toegangskaart op de gewone openingsuren.

Waar de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging in de kosten der Tentoonstelling een bedrag van *f* 950 bijdraagt, en het te stichten waarborgkapitaal eerst aangesproken worden zal, wanneer deze som verbruikt is, daar acht de Commissie het waarschijnlijk, dat de Tentoonstelling geen of slechts een klein nadeelig saldo zal opleveren, zoodat het gestorte waarborgkapitaal geheel of voor een groot deel terugbetaald zal kunnen worden.

Belangstellenden kunnen hun bewijs van deelname toezenden aan den Penningmeester der Regelings-Commissie, den heer R. H. Laverman, Prins Hendrikstraat 47, 's-Gravenhage.

INGEZONDEN.

ONZE INDISCHE SOLDATEN.

De arbeid der „Vereeniging voor evangelisatie onder de militairen in Nederlandsch-Indië" is u bekend. Toen te Kota Radja nog een groot Europeesch garnizoen gelegerd was, is daar vele jaren met grooten zegen gewerkt door de heeren Ds. C. van Oosterzee, J. Weber, en J. A. Meijer. Met de vermindering van het Europeesch garnizoen is die arbeid geleidelijk ingekrompen, zoodat daar nu nog wel onder leiding van Ds. C. Horseling een tehuis is, maar er geen Evangelist der Vereeniging meer werkt. De arbeid onzer Vereeniging wordt thans meer en meer geconcentreerd op Java. Te Meester Cornelis heeft zij haren evangelist G. Sterken en een tehuis, dat zich in een geregeld en belangrijk bezoek mag verheugen. Te Buitenzorg heeft zij eveneens een tehuis, waar ook geregeld veel militairen en burgers samenkomen. Vervolgens heeft zij een, zij het thans ook slechts tijdelijk tehuis te Tjimahi onder leiding van den heer H. Drost, waar ook iederen avond een niet onbelangrijk aantal militairen bijeenkomt. Voorts steunt de Vereeniging zooveel mogelijk allen Christelijken arbeid, die onder Europeesche militairen geschiedt; verspreidt Christelijke lectuur onder de soldaten, en tracht op de belangrijkste garnizoenen goede bibliotheken te vormen. Zooals echter van zelf spreekt, is voor dat alles geld noodig. Meer en meer blijkt, dat de Vereeniging eene heerlijke roeping onder de soldaten in Indië te vervullen heeft, maar het Bestuur ziet zich helaas in den laatsten tijd de handen zeer gebonden. Zij zucht onder een tekort van ongeveer *f*4500, Buitenzorg heeft dringend hulp noodig, want het tot nu toe gebruikte tehuis verkeert in zoodanigen toestand dat het spoedig moet worden verlaten, maar de noodige middelen ontbreken om een nieuw tehuis te betrekken, terwijl het toch zoo dringend gewenscht is, aldaar den arbeid met kracht voort te zetten, aangezien te Buitenzorg een recrutenbataljon is gelegen, dat grootendeels uit jonge, kersversch uit Nederland aangekomen manschappen bestaat. De Vereeniging tracht te Tjimahi een goed militair tehuis te krijgen, en zou daar bovendien gaarne een flink vergaderlokaal bouwen, opdat daar ook de godsdienstoefeningen en andere samenkomsten kunnen worden gehouden. De huisvader te Meester Cornelis zou ook gaarne allerlei dingen willen aanschaffen om den militairen het verblijf in het tehuis zoo aangenaam mogelijk te maken. De tehuizen te Solo, Salatiga en Malang vragrn telkens om hulp, die de Vereeniging evenwel niet voldoende geven kan.

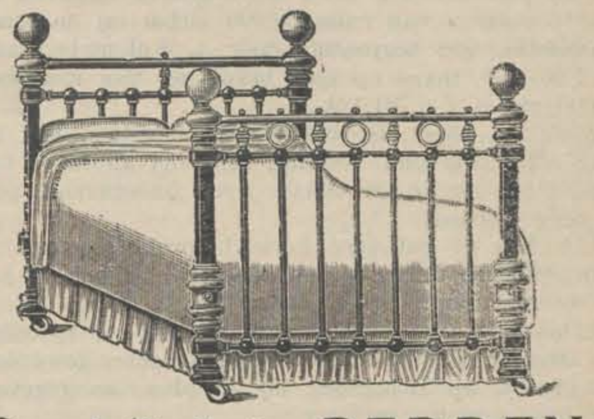
Wij verzoeken u daarom dringend ons met dien arbeid niet alleen te laten staan. Wij hebben thans groote behoefte aan een bedrag van 15 à 20 duizend gulden om den arbeid op Java krachtig te kunnen voortzetten. Het betreft hier den arbeid onder de zonen van ons volk. Aan onze soldaten in Indië hebben wij veel te danken. Met dat handjevol soldaten wordt zoo enorm veel gedaan. Zij missen daarentegen zoo oneindig veel, in het bizonder de burgersamenleving met hare gezelligheid, en gezelligheid kunnen zij slechts vinden in onze Christelijke militaire tehuizen, tenzij zij die zoeken op verkeerde plaatsen, waar zoo menigeen ten gronde gaat. Wij zouden daarom zoo gaarne van onze militaire tehuizen werkelijk aangename, gezellige tehuizen willen maken, waar zij op gepaste wijze hunne avonden kunnen doorbrengen, zoodat er ook een hechte band ontsta tusschen den huisvader en de bezoekers en onze tehuizen meer en meer een bron van zegen voor de soldatenmaatschappij worde.

Tot dekking van het tekort voor Buitenzorg, Tjimahi, Meester Cornelis, Solo, Salatiga en Malang en voor lectuurverspreiding hebben wij dringend behoefte aan versterking onzer kasmiddelen. Blijft die uit, dan zouden wij helaas ons werk moeten inkrimpen wat onverantwoord zoude zijn.

Steunt ons daarom met eene gave, zij het ook eene kleine. Onze Vereeniging kan thans niet doen, wat zij doen moet. Wij vragen u met aandrang, help ons en geef ons wat wij zoozeer noodig hebben.

Namens het Bestuur der Vereeniging voor Evangelisatie onder de Militairen in Ned.-Indië:

Ds. H. TEN KATE, Sliedrecht, Voorzitter.
Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Amsterdam, Keizersgracht No. 547, Secr.
Ds. M. A. ROUWENHORST, Leersum (Utrecht) Penningmeester.

WEST-INDIË.

SURINAME.

In het Gouv. Adv. Blad werd de begrooting voor 1911 afgekondigd, hetgeen aan de N. Surin. Cour. aanleiding gaf een vergelijking te maken met 43 jaar geleden. Toen bedroegen de uitgaven op eene bevolking van ruim 50,000 zielen bij de eerste behandeling der begrooting door de Koloniale Staten *f* 1.265,169, thans op eene bevolking van nagenoeg 91,000 zielen *f* 6,761,124.

Naar men weet, is echter onder laatstgenoemd bedrag alles begrepen, leening, rente en aflossing van leeningen voor in de laatste jaren ondernomen productieve werken.

De West gaf eene korte bespreking van de ontwerp-begrooting voor 1911. Het blad merkt o.a. het volgende op:

„Door het plan-Fock is ongetwijfeld de indeeling der begrooting eenvoudiger en practischer geworden, terwijl ook het richtsnoer, bij dit plan aangegeven, ons juist gezien voorkomt.

Hiermede zijn o.i. de belangrijkste punten der begrooting besproken. Veel ingrijpends wordt er overigens niet voorgesteld.

Onder de goede voornemens, die in de begrooting worden bekend gemaakt, achten wij van belang, dat bij benoeming van ambtenaren in Nederland een strenge keuring zal plaats hebben. De tegenvallertjes die de kolonie heeft geleden door ambtenaren, die kort na hun aankomst hier wegens ziekte met verlof en later pensioen terugkeerden, zijn maar al te bekend. Ook dat geen personen boven de 40 jaar tot ambtenaar zullen worden benoemd en 65 jaar de leeftijd zal zijn, waarop men zal hebben af te treden juichen wij toe.

Ten aanzien van de plannen tot reorganisatie van het lager onderwijs, zijn velen sceptisch gestemd. Vakonderwijs op de lagere scholen achten wij misplaatst. En bij het plan om twee heeren naar de Vereenigde Staten te zenden ter bestudeering van de scholen van Booker Washington c.s. stellen wij de vraag, of dit uitstapje beslist noodig is, en men niet kan volstaan met bestudeering van de zeer uitgebreide literatuur ter zake?

Van de plannen tot voortgezet onderzoek naar de mogelijkheid om de stad van goed en voldoend drinkwater te voorzien, zal zeker met instemming zijn vernomen door ieder, die van het groote belang van dezen hygiënischen maatregel overtuigd is."

Uit Nickerie wordt geschreven, dat het droge weer dit jaar een ramp dreigt te worden voor de balata-industrie, die hier het hoofdmiddel van bestaan is, want vele, zelfs zeer vele arbeiders, die sinds Januari naar de binnenlanden waren vertrokken, hebben tot nu toe niets kunnen uitvoeren, en komen weer te Nickerie aan. Deze industrie beleeft daar thans moeilijke tijden, en het zou eerder aanbeveling verdienen den bestaanden druk eenigszins te verlichten, door b.v. de retributie te verminderen van 10 op 5 centen, in plaats van deze te verhoogen, gelijk voorgesteld werd, meent de correspondent.

Het gaat met de bacoven-cultuur nog stelselmatig niet van 'n leien dakje. Laatstelijk was door den vertegenwoordiger der United Fruit Co. medegedeeld, dat de vruchten, mits lang, nu weer iets dunner mochten worden aangeboden. Van deze vergunning is door de planters, blijkens een schrijven van een hunner aan „De West", geen gebruik gemaakt, daar het ten slotte heel moeilijk wordt om de arbeiders, die de bossen moeten kappen, op de hoogte te brengen van de telkens gewijzigde eischen.

Dit gaf den wd. directeur van den landbouw aanleiding om den planters op het hart te drukken toch van deze gunst van de United Fruit Co. gebruik te maken.

„De United Fruit Company heeft in October jl. getoond, dat zij, wanneer er gegronde opmerkingen over de keuring gemaakt worden, dadelijk bereid is daaraan tegemoet te komen. Uwerzijds worde dus aan de redelijke eischen van de United Fruit Company voldaan."

Uit de laatste zinsnede schijnt wel te mogen worden afgeleid, dat de planters het niet zóó bij het verkeerde eind hebben, die meenen, dat hier van geen gunst sprake was, maar van een verlangen der United Fruit Company, dat lijnrecht in strijd was met een laatstelijk door haar gestelden eisch.

Hieruit blijkt dus, dat de eischen nog al sterk wisselen, zoodat het lastig wordt daaraan te voldoen.

Wanneer nu maar door de United Fruit Co. hiermee rekening gehouden werd en behoorlijke overgangen werden toegestaan, zou alles nog wel goed te schikken zijn. Maar het schijnt, dat in dat opzicht wel iets te wenschen blijft, terwijl naar het ons voorkomt ook van de zijde der planters wel wat meer toeschietelijkheid mag worden verwacht.

Hier behoort met de zoo telkens wisselende eischen der markt samenwerking tusschen planters en afnemers op den voorgrond te staan.

Ook in een ander opzicht is een minder goed bericht omtrent deze cultuur ontvangen. Men had gehoopt in de Congo-variëteit eene soort te hebben gevonden, die niet door de Panama-ziekte werd aangetast. Nu heet het evenwel, dat op een der plantages, waar Congo-spruiten werden uitgezet, de Panama-ziekte zich in een dier planten heeft vertoond. Uit een gehouden onderzoek bleek, dat het voorkomen dier ziekte nog niet met zekerheid kan worden aangetoond, maar de mogelijkheid bestaat dus nog, dat dit wel het geval is.

In Onze West wordt een beroep gedaan op de ingezetenen, om bij te dragen tot een standbeeld voor nu wijlen koning Willem III, onder wiens regeering de slavernij in Suriname werd afgeschaft. Voor dit denkbeeld werd het initiatief genomen door een paar Surinamers, maar tot nu toe is slechts *f* 1100 binnengekomen, welk bedrag bij de Surinaamsche Bank werd gedeponeerd. Onze West acht voor dit doel minstens *f* 10,000 noodig.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Tegenzin der inlandsche ouders om hunne zonen in Staatsdienst te doen gaan.

Werd in de Koloniale Weekbladen van 13 Januari en 24 Maart 1910 Nos. 2 en 12 reeds gewezen op de dikwijls geringe medewerking, soms zelfs tegenwerking van de inlandsche ouders om hunne kinderen op een hooger intellectueel peil te brengen, in de **Boemi Poetra** van 18 December 1909 No. 23 deelt D. diastra mede, hoe vaak den jongelieden, al hebben zij de verschillende klassen op de scholen doorloopen en zich voor de Opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren of voor de Onderwijzerskweekschool bekwaamd, door hun ouders belet worden zich in de voorgenomen richting verder te ontwikkelen.

In de afdeeling Tjiandjoer, zegt de schrijver, bestaan twee gouvernementsscholen, n.l.: één Iste klas school met ± 120 leerlingen, en één IIde klas school met ± 220 leerlingen, terwijl op de in die afdeeling opgerichte dessascholen aan ongeveer 4000 leerlingen onderwijs wordt gegeven. Voorts ligt het in de bedoeling van de Regeering in het jaar 1910 gouvernementsscholen op te richten in de districten Tjirandang, Tji Poetri, Tji Kadong, enz. enz.

De meeste ouders zijn over het algemeen reeds tevreden, wanneer hunne kinderen kunnen lezen, schrijven en rekenen en nemen daarom, ondanks de herhaalde raadgevingen van onderwijzers en zelfs van de plaatselijke inlandsche schoolcommissie, na afloop van de studies in de 3de of 4de klasse, hunne kinderen van de scholen af, ten einde hen in de gelegenheid te stellen de godsdienstscholen te bezoeken en zich in het lezen van den Koran te bekwamen.

Zoo had op de eerste klas school te Tjiandjoer een leerling van de 5e klasse aan den Inspecteur van het Inlandsch onderwijs te kennen gegeven, dat hij het voornemen had om de lessen op de opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren te volgen, maar toen hij het verzoek daartoe tot zijn vader richtte, weigerde deze dit toe te staan, vergezeld van de verklaring, dat, als hij toch op de school werd toegelaten, hij verder afzag van het toekennen van levensonderhoud.

Een ander leerling uit de 5de klasse wenschte op de kweekschool voor inlandsche onderwijzers geplaatst te worden, doch toen hij met het verzoek bij zijn vader kwam, weigerde deze zijne toestemming te geven, omdat hij bevreesd was, dat zijn zoon in zijn volgend leven zonder godsdienst zou blijven, terwijl hij er de voorkeur aan gaf, dat, als zijn zoon toch bleef volharden bij het onderwijs geplaatst te worden, deze alsdan eene plaatsing zou zoeken bij de dessaschool.

Het gehalte der inlandsche onderwijzers. Op den 28sten November 1909 werd, in het gebouw der Iste klas school te Garoet, eene vergadering gehouden van de inlandsche onderwijzers in de afdeeling Limbangan.

Alle onderwijzers waren aanwezig, behalve die van de school te Pameung, welke te ver verwijderd was. De vergadering werd bijgewoond door den Inspecteur van het inlandsch onderwijs der eerste afdeeling, door den controleur van Tjibatoe en door den aspirant-controleur van Garoet, terwijl tevens aanwezig waren de onderwijzer van de eerste school, die belast is met het geven van onderwijs in de Nederlandsche taal en Mas Kartasasmita, inlandsch gemeente-schoolopziener.

Hetgeen op die vergadering behandeld werd, is opgenomen in de **Boemi Poetra** van 18 December 1909 No. 23, terwijl bij de lezing van dat verslag bepaaldelijk de toespraak opviel, die bij deze gelegenheid door den Inspecteur van het inlandsch onderwijs tot de gezamenlijke inlandsche onderwijzers werd gericht.

Genoemde Inspecteur wijdde over den tegenwoordigen toestand van het onderwijs uit, welke door hem niet gunstig werd genoemd. Naar zijne meening zijn er slechts weinig inlandsche onderwijzers, die

een goed begrip hebben van de vervulling hunner taak en zich werkelijk voldoende aan het onderwijs laten gelegen liggen.

De meesten hunner zijn beslist onverschillig voor het onderwijs en behartigen meer hun eigenbelang in den vorm van overlegging van geld en het verzamelen van goederen. Volgens de meening van den Inspecteur zouden de inlandsche onderwijzers zich kunnen beschouwen als vervangers van Allah op aarde, als zij het hooge doel van het onderwijs in het oog hielden, dat hun de hooge bestemming oplegde om de kinderen zedelijk en verstandelijk te ontwikkelen en deze te vormen tot deugdzame menschen in de maatschappij. Het is een eerste plicht voor de inlandsche onderwijzers, zeide hij verder, om zich in te spannen de middelen te overwegen, die het best tot de ontwikkeling van de kinderen kunnen leiden, om hen tot beschaafde menschen te vormen.

Ook werd door den Inspecteur nog op het gebrekkige in het onderwijs der inlandsche onderwijzers gewezen en tijdens de vergadering de noodige aanwijzingen gegeven, die tot verbetering van het onderwijs in het lezen, schrijven en rekenen konden leiden.

Waarom de Fröbelschool voor inlandsche kinderen te Malang is opgeheven. Op 31 Maart 1910 is de Fröbelschool voor inlandsche kinderen te Malang gesloten, zooals blijkt uit een schrijven van het Bestuur dier school, opgenomen in de **Bromartani** van 2 Maart 1910 No. 17.

Die sluiting heeft plaats gehad naar aanleiding van het voorschrift der Regeering, dat de vroegere bepaling van directe toelating der inlandsche kinderen van de Fröbelschool op de Nederlandsche gouvernementsschool is ingetrokken.

Ter toelichting diene, dat te Malang twee Fröbelscholen bestonden met ongeveer 150 leerlingen, waarvan jaarlijks 10 tot 30 leerlingen met gunstig gevolg de school verlieten.

Gewoonlijk werden daarvan 1 of 2 leerlingen op de gouvernementsschool toegelaten, die dan bestemd waren voor verdere opleiding op de Doctor-Djawaschool.

Men streeft er naar te weten te komen, of de bovengenoemde maatregel de wensch is van de Indische Regeering, dan wel een gevolg van de gevoerde Indische politiek in Nederland.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Hoe zal het met de Nederl.-Indische Chineezen in de toekomst gaan. Deze vraag, die, volgens „A n a k A d e v" in de **Pembrita Tjoeng Wa** van 28 December 1909 No. 128, moet worden beschouwd als een stem uit Nederlandsch-Indië, is voorgebracht naar aanleiding van het gesprokene, tijdens de behandeling der Indische Begrooting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het afgeloopen jaar, bij welke gelegenheid door den afgevaardigde Colijn een lans werd gebroken voor de Indo's en tevens de aandacht werd gevestigd op de wenschelijkheid, om deze in staat te stellen de Inlandsche Rechtsschool te bezoeken.

Dit denkbeeld werd door de peranakan-Chineezen met vreugde begroet, zij betreurden, dat ten deze de Doctor-Djawaschool niet werd genoemd. Zoovele peranakans toch, die geldelijk onvermogend zijn in Europa hunne studies te voltooien, zouden zoo gaarne als hulp-doctor eene stelling innemen in de Indische maatschappij.

Behoeven de Indo's echter ten dezen aanzien nog niet te wanhopen aan eene voor hen gelukkige oplossing dezer kwestie, geheel anders staan de Chineezen voor deze zaak. Mogen deze, vraagt de schrijver, hunne wenschen ten deze uitspreken, ter behandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal?

Kent de tegenwoordige Minister van Koloniën Nederlandsch-Indië en het werkelijk bestaan der Chineezen aldaar.

Schrijver is van meening, dat deze beide vragen in ontkennenden zin moeten worden beantwoord.

In het algemeen belang van Nederlandsch-Indië is z.i. een bekwaam Minister van Koloniën in Nederland hoogst noodzakelijk, maar ook al werd daar de toestand der Nederlandsch-Indische Chineezen beter begrepen dan thans het geval is, dan kan in dien toestand geen verandering worden gebracht, zoolang de Grondwet niet toelaat, dat de Chineezen in het Parlement vertegenwoordigd mogen zijn.

Ondanks de vele door hen opgebrachte belastingpenningen zullen die Chineezen blijven, hetgeen zij thans zijn. Men zal hen politiek en strafrechterlijk blijven gelijk stellen met inlanders, het slechte passenstelsel zal voor hen een ketting aan het been blijven, terwijl, ondanks de bewezen trouw aan de Ned.-Ind. Regeering, de deur tot betere toestanden gesloten zal blijven en zij met hunne verzoeken om deel te nemen aan het Staatsbestuur naar den duivel kunnen loopen.

De Ned.-Indische Chinees wordt met den inlander gelijk gesteld, maar wil hij zijn levensonderhoud zoeken in het inlandsche dorp, dan wordt hem zulks verboden, terwijl toch het belastinggeld behoorlijk en op tijd moet worden voldaan. Hij is en blijft dus feitelijk een vreemdeling in Nederl.-Indië, maar duizenden Chineezen worden wreed tot straffen en boeten veroordeeld, zonder dat ooit de Chineesche Regeering daarvan kennis nam.

De Chineezen in Ned.-Indië vergissen zich, wanneer zij de opgerichte Hollandsch-Chineesche scholen prijzen, want de kennis der Nederlandsche taal is voor hen evenmin noodig als het Arabisch in Rusland.

De Nederlandsche Regeering verklaart, dat de Chinees een handelsman is en dat daarom de kennis van de Engelsche taal voor hem nuttig kan zijn, maar wil men handel drijven in de dessa, dan wordt het daartoe gedaan verzoek geweigerd.

De Chinees, die zich intellectueel wil ontwikkelen, wil dit gaarne goed doen en het doel bereiken, dat hij de kennis productief kan maken, maar welk onderwijs sluit zich voor hem aan nadat hij de lagere school doorloopen heeft?

De hooge en middelbare scholen nemen hem niet op, omdat daarvoor de kennis van Westersche talen wordt gevorderd, welke op de lagere scholen niet wordt bijgebracht, terwijl voor andere opleidingen, als voor ambtenaar de Chinees van de lagere school niet is berekend.

Op grond van het vorenstaande, meent de schrijver, is de Nederlandsch-Indische Chinees in de toekomst onder de Nederlandsche Regeering er hoe langer hoe slechter aan toe.

De Staatsschuld van het Chineesche Keizerrijk. (Opgave voorkomende in de **Pembrita Tjoeng Wa** van 4 Januari 1910 No. 130). Behalve de 800.000 Yen, welke de Chineesche Regeering, voor den aanleg van den K i r i n - C h a n g - C h i n - s p o o r w e g, aan Japan schuldig is, bedroeg de Chineesche Staatsschuld op het einde van het vorig jaar:

p. st. 124.723.276	à ƒ 12.—	=	ƒ	1496.679.312.—
thail 5.000.000	à ƒ 1.40	=	„	5.200.000.—
francs 45.000.000	à ƒ 0.50	=	„	27.500.000.—
		Totaal	ƒ	1529.379.312.—

Deze schuld, ontstaan in de jaren 1887-1909, d.i. dus 23 jaren, is een gevolg geweest van den oorlog met Japan, van den Boxeropstand, alsmede van den aanleg van tal van spoorwegen in Groot-China.

Er is thans eene beweging in China gaande, om alle Chineezen, ook de emigranten, op te wekken deze schuld, in de eerste plaats aan de verschillende regeeringen, af te wikkelen. De wijze waarop zulks zal geschieden, werd niet aangegeven.

Eene gedétailleerde opgave dier schuld afzonderlijk hieronder.

Van Vreemde Koloniën.

De ontwikkeling van Indo-China.

Onlangs heeft een Annamiet, Hoang Cao Khai, oud-onderkoning van Tongkin, zijne denkbeelden geopenbaard ten aanzien van de ontwikkeling van Indo-China.

Hij gaf daarin de mogelijkheid te kennen van eene algeheele omwenteling binnen een betrekkelijk korte spanne tijds in de intellectueele en moreele eigenschappen van zijn ras, zoodat dit met het Fransche volk slechts éene verlichte natie zou vormen.

Hiertegen wordt in de D é p ê c h e C o l o n i a l e het volgende in het midden gebracht:

„Hij vervalt in de fout, die aan allen gemeen is, die aan het onderwijs de souvereine macht toekennen om de zedelijke vorming van het individu te bewerkstelligen.

Daarin ligt ook het groote misverstand tusschen de Engelschen en de nationale partij in Engelsch-Indië. „De Indiërs", schrijft J. Chailley in „L'Inde Britannique", „letten slechts op talent en bekwaamheid (cleverness), terwijl de Engelschen vooral aan „character" eene groote waarde toekennen. Wat verstaat men daaronder? Het is de moreele waarde van den mensch: koelbloedigheid, als het er op aankomt om een besluit te nemen, en doortastendheid, wanneer moet worden gehandeld; een geweten, om het hoofd te bieden aan de verleiding, en de noodige energie tegenover een dreigend gevaar. Het is het gevoel van plicht tegenover het land en tegenover zichzelven. De kundigheden, blijkende uit schitterende examens, welsprekende redevoeringen of doorwrochte geschriften, zijn voor de Engelschen slechts van den tweeden rang!"

BEDRAG VAN DE CHINEESCHE STAATSSCHULD.

Jaar.	Aan wien:		Bedrag in:				Rente-bedrag.	Nog te betalen.	Voor welke doeleinden benut:
	Regeeringen.	Particulieren.	Eng. Pdn.	Francs.	Thails.	Yen.			
1887	—	Jardine, Matheuson Co.	115.000	—	—	—	7 pct.	48.000 p. st.	In de opgave niet omschreven.
1894	—	Hongkong-Shanghai Bank	1.635.000	—	—	—	7 „	817.500 „ „	
1895	—	Arnhold, Karberg Cie.	1.000.000	—	—	—	6 „	466.700 „ „	
	—	Theo Chartered Bank	1.000.000	—	—	—	6 „	466.700 „ „	
	—	Hongkong-Shanghai Bank	3.000.000	—	—	—	6 „	1.200.000 „ „	
									2.998.900 p. st.
	Frankrijk-Rusland	—	15.820.000	—	—	—	4 „	12.427.411 p. st.	Oorlog met Japan.
1896	Engeland-Duitschland	—	16.000.000	—	—	—	4 „	13.342.625 „ „	
1898	Idem	—	16.000.000	—	—	—	4½ „	19.584.000 „ „	
									40.354.043 p. st.
1901	Schuld A	—	11.250.000	—	—	—	4 „	10.267.000 p. st.	Boxeropstand.
	„ B	—	9.000.000	—	—	—	4 „	9.000.000 „ „	
	„ C	—	22.500.000	—	—	—	4 „	22.500.000 „ „	
	„ D	—	7.500.000	—	—	—	4 „	7.500.000 „ „	
	„ E	—	17.250.000	—	—	—	4 „	17.250.000 „ „	
1905	Andere gel. gelden		1.000.000	—	—	—	5 „	483.333 „ „	
		Hongkong-Shanghai Bank	5.000.000	—	—	—	5 „	5.000.000 „ „	
									72.000.000 p. st.
1898	Engeland	—	2.300.000	—	—	—	5½ „	2.070.000 p. st.	Chinese Extern Railway.
1896	—	Rinso-Chinese Bank	—	—	5.000.000	—	6½ „	5.000.000 thails	Peking-Honkow Railway.
1898	België	—	1.400.000	—	—	—	5½ „	400.000 p. st.	SPOORWEGEN: Chin. Taij Railway.
		Rinso-Chinese Bank	—	20.000.000	—	—	5½ „	20.000.000 frs.	Kailüng Honan Railway.
1904	België	—	—	25.000.000	—	—	5½ „	25.000.000 frs.	Shanghai Nanking Railway.
1904/06	Engeland	—	2.900.000	—	—	—	5½ „	2.900.000 p. st.	Kizin-Chang Chin. Railway.
1907	Japan	—	—	—	—	800.000	5 „	800.000 Yen	Kiukiang Railway.
	Engeland	—	1.500.000	—	—	—	5½ „	1.500.000 p. st.	Shanghai-Honkow and Ningpo Railway.
	Idem	—	1.500.000	—	—	—	5½ „	1.500.000 „ „	Canton-Honkow Railway.
	Idem	—	1.000.000	—	—	—	5½ „	1.000.000 „ „	Tientsin-Pirkow Railway.
1909		Deutsch-Aziatische Bank	4.000.000	—	—	—	5½ „	4.000.000 „ „	

Aangenomen, zal men zeggen, maar de moreele hervorming kan niet met de intellectueele samengaan. En men zal voorbeelden aanhalen van volkomen assimilatie van het eene volk door een ander, zooals o.a. dat van het door Rome gelatiniseerde Gallië. Men vergeet, dat aan deze veranderingen gemeenschap van rassen of rasovereenkomst ten grondslag lag, zonder welke deze overplanting van een volkskarakter op een ander volk niet zou kunnen zijn verwezenlijkt en ook niet zou hebben plaats gehad. Laat ons te dien opzichte een opmerker hooren, wien men zaakkennis niet kan ontzeggen, en wiens oordeel, juist wegens zijne groote kennis van de rassen in het Verre Oosten, groote waarde heeft.

„De grootste en de meest noodlottige dwaling voor een veroveraar en de aan hem onderworpen volkeren, zegt J. Hamard, is, niet in te zien, dat er rassen en gemeenschappen zijn, die van nature af door evolutie zich boven andere verheffen, dat er ook minder begunstigde zijn, en, hoe grooter de afstand is, die de rassen van elkander scheidt, hoe minder het mogelijk zal zijn hen tot elkander te brengen. Geen enkele gemeenschap is in staat uit zichzelve alle kiemen voort te brengen voor den vooruitgang, en de geschiedenis toont aan, dat de vooruitgang steeds verkregen werd, door wederzijds bij elkander te leeren. Maar men moet onderscheiden tusschen den materieelen en den zedelijken vooruitgang, en het is omdat zij hierin geen onderscheid wisten te maken, dat de Europeanen in het algemeen en de Franschen in het bijzonder zooveel fouten hebben gemaakt, zooveel misslagen hadden te boeken en zooveel kwaad in de wereld hebben gesticht."

Dan vervolgt Hamard:

„De meeste kundigheden, die door het verstand worden verkregen, kunnen worden bijgebracht door opvoeding en navolging, — alles wat van zedelijken aard is kan slechts in beperkten zin worden overgebracht en dan nog alleen bij hen, die van oorspronkelijk gelijke afkomst zijn en bovendien dezelfde eeuwenlange indrukken hebben ondergaan en in denzelfden beschavingskring hebben geleefd. Men kan zwarten en gelen in maatschappelijk en politiek opzicht niet verheffen, dan door eene zekere versnelling van den gang, en niet door eene afwijking van den weg, dien zij hebben afgelegd."

Het is eene zelfde conclusie als die, waartoe Rudyard Kipling eens kwam in zijne bekende uitlating, dat het Oosten en het Westen elkander nimmer zullen ontmoeten.

Zoo zal er, naar de *Dépêche Coloniale* meent, nimmer sprake van kunnen zijn, dat Franschen en Annamieten eene enkele verlichte natie zullen uitmaken.

Onderwijs in Engelsch-Indië.

In de *Times of India* wordt er op aangedrongen, om voor uitbreiding van het onderwijs meer dan te voren over te laten aan het particulier initiatief.

Het gouvernements-onderwijs is duur, en wanneer in hoofdzaak de uitbreiding van het gouvernement moet uitgaan, zal het heel lang duren, voordat in de behoefte aan onderwijs geheel kan worden voorzien.

Het blijkt bovendien, dat wel eens vergissingen, zooals b.v. ten aanzien van twee districten in de provincie Broach en Bijapoer, waar in het eerste meer scholen zijn dan vereischt wordt, terwijl in het andere krachten te kort schieten voor het onderwijs.

Heel duur zijn overigens de openbare lage scholen in Engelsch-Indië. Gemiddeld komen deze op *f* 215 's jaars te staan, terwijl een gesubsidieerde inlandsche lagere school omstreeks *f* 80 's jaars kost.

De kosten verschillen echter nog al voor de verschillende provinciën, wat het openbaar onderwijs betreft. Zoo kost b.v. eene gouvernements-lagere school in de provincie Bombay ruim *f* 300 's jaars, zoodat men daar, naar den maatstaf over geheel Indië, voor het geld, dat één gouvernementsschool kost, bijna vier gesubsidieerde instellingen van onderwijs zou kunnen onderhouden.

Wat het onderwijs in Engelsch-Indië verder betreft is onlangs te Bombay eene conferentie gehouden, waarbij de vraag of de moraal ook in het leerplan behoort te worden opgenomen, eene voorname plaats bekleedde.

De gouverneur van Bombay, als voorzitter, zette zijne denkbeelden daaromtrent van bestuursstandpunt uiteen:

„Voor mij is de hoofdvraag geweest: „Kan het bestuur iets doen in de richting van zedelijke opvoeding en zoo ja, wat?" Ik verlies de verschillende zedelijke invloeden niet uit het oog, die nu reeds in Indië werkzaam zijn. In de eerste plaats is daar de wet, die grootendeels door Indiërs wordt toegepast. De wet is in alle landen een harde leermeesteres, maar zij bezit uitteraard opvoedende kracht. Dan heeft men den zelfverloochenenden arbeid van vele zendelingen in verschillende richtingen, het liefdewerk van zusters, wier persoonlijke invloed zich moet doen gevoelen onder de armsten, en ten slotte de hospitalen, die er toe moeten bijdragen om het begrip bij te brengen van de waarde van het menschenleven en van de gemeenschap tusschen alle menschen. Deze en andere berichten werken in stilte, maar niet zonder bepaalde resultaten op moreel gebied. De medewerking der scholen moet nog verruimd worden, indien, wat ik werkelijk geloof, daarvan in dit opzicht iets goeds te verwachten is.

Ik kom nu tot de quaestie, of onderwijs in de het burgerschap rakende aangelegenheden gewenscht is als deel van het leerprogram. De heer Gikhale heeft als zijn meening te kennen gegeven, dat de studenten behooren te worden onderricht in politieke zaken en dat hun moet worden toegestaan politieke bijeenkomsten bij te wonen. Ik ga niet zoover, tenzij helder is uitgemaakt, wat hier onder politiek moet worden verstaan. In de meeste landen wordt de politiek vereenzelvigd met de kunst om de zaken verkeerd voor te stellen of ten minste met de uitdrukking van partijdige inzichten van den politicus. Indië kan niet aan het lot van andere landen ontkomen, en hoe minder men op de hoogte is van de feiten, hoe grooter het gevaar is, dat in de politiek verscholen ligt. Overigens geef ik volkomen toe, dat de opleiding van studenten er op moet zijn gericht, dat zij in hun later leven een gezond oordeel kunnen hebben ten aanzien van politieke quaesties, en lang voor de heer Gikhale zijn wenschen te kennen gaf, drong ik er op aan, dat aan de instellingen voor hooger onderwijs in de Indische geschiedenis en in de Indische staatkunde verplichtend zou worden gesteld. Ik zou dan in dit opzicht willen eene grondige kennis van den bestaanden toestand, van de samenstelling der maatschappij en van de plichten van den burger, waarmede het gemakkelijk valt de moreele verplichtingen in verband te brengen."

Wat de moraal in de school betreft, gaf de gouverneur te kennen, dat met behulp van leerboeken veel goeds te verkrijgen is. Hij herinnert zich een werkje, waarin de stelregel „voor anderen te leven" zoo duidelijk wordt gemaakt in een verhaaltje uit den tijd van het oude Rome. Voor Indië meent hij echter, dat die lessen zullen moeten worden geput uit het leven, de geschiedenis, de fabelleer en de literatuur van het land. Maar voor alles is het daarbij noodig, dat de onderwijzer van zulk een gids een goed gebruik weet te maken, en er niet een middel in zoekt, om die lessen bij zijn gehoor in te pompen.

Bestrijding van mond en klauwzeer.

In de *Dépêche Coloniale* wordt vermeld, dat in Tunis met goed gevolg gebruik gemaakt is van chroomzuur voor de behandeling van door mond- en klauwzeer aangetaste dieren.

Door den heer Emile Rouget, eigenaar van het landgoed Sidi Bou Hadid, werd, toen die ziekte zich onder zijne kudde van 300 runderen openbaarde, het volgende toegepast.

De zieke dieren werden een voor een opgevangen, vastgebonden, en door een aantal Arabieren vastgehouden, waarna met een in een 33% oplossing van chroomzuur gedrenkte tampon van watten de zieke deelen werden aangestreken. Deze dieren leden daardoor vreeselijke pijnen, zij loeiden en dikke tranen kwamen hun in de oogen, terwijl zij zich tevergeefs trachtten te bevrijden.

Maar zij, die vóór de behandeling zelfs niet meer in staat waren te grazen, laat staan den tong te bewegen, likten zich, zoodra zij zich weder vrij gevoelden, den bek, als om den pijn te verlichten, en twintig minuten later trokken zij de enkele grasсprietjes uit den hof, waar zij werden behandeld.

De 33% oplossing werkt snel, is pijnlijk, maar afdoende. Anderen beproefden het met een 10% oplossing, maar moesten de behandeling verschillende malen herhalen.

Op Sidi Bou Hadid ging geen enkel beest door de ziekte verloren. Men zou den dieren nog om de pijn te verzachten, met een spuitje koud water op de behandelde zieke plekken kunnen spuiten, alvorens het dier weer vrij te laten. Maar men bedenke wel, dat het goed is, om de dieren zoo spoedig mogelijk de vrijheid te hergeven.

De behandeling der hoeven met kopersulfaat moet ook toegepast blijven.

De beste manier van behandeling lijkt ons voor de hekken der stallen of weiden geulen te graven, gevuld met een sterke oplossing van kopersulfaat, waarin ongebluschte kalk wordt gebluscht. Die geulen moeten breed genoeg zijn, dat de dieren er niet met een enkele sprong over kunnen, maar weinig diep, opdat de beesten zich niet kunnen verwonden, bij het dalen in de geulen.

De eerste keeren zullen de dieren aarzelen door de geulen te gaan, maar in twee dagen tijds is het hun reeds een gewoonte geworden.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Weekblad voor Indië.

Het Junghuhn-gedenkboek maakt in No. 49 van het Weekblad een onderwerp van bespreking uit voor den heer J. J. Meijer. Zelden zagen we een bespreking zoo welwillend als deze. Uitgever en alle medewerkers ('t zijn er velen) moeten zich wel bijzonder gestreeld gevoelen zóó hun lof te hooren verkondigen. Ook de schr. van deze rubriek, tevens van een overzicht van Junghuhn's geschriften in het gedenkboek, krijgt behoorlijk zijn deel. Toch kan hij dien lof niet accepteeren, want waar de heer Meijer meent, dat hij (de samensteller) „een volledige Junghuhnbibliographie" heeft gegeven en „niets, althans niets van belang heeft overgeslagen", vergist de heer Meijer zich. Integendeel: vrij belangrijke bijdragen van Junghuhn zijn op onbegrijpelijke wijze door hem over het hoofd gezien, op welke fouten hij door verschillende belangstellenden is gewezen, en die een aanvulling (in een of ander periodiek) helaas dringend noodzakelijk maken!

Wat de overige bijdragen in dit Nr. betreft, zij gewezen op het vervolg der Roman uit de Indo-Europeesche samenleving, getiteld: De Paupers van Victor Ido en op de Indische penkrassen van Ofoei, die o.m. niet weinig den draak steekt met Chrispijn, als hij een baboe op de planken Hollandsch laat parlevinken.

De Indische Mercuur.

Den 11en April jl. hield Dr. G. van Iterson, hoogleeraar aan de T. H. te Delft, voor de leden der Ned. afdeeling der N.-I. Maatschappij van Nijverh. en Landb. eene lezing over De cultuur, bereiding en wetenschappelijke keuring der technisch belangrijke Indische vezelstoffen, van welke lezing het eerste gedeelte in extenso is opgenomen in het jongste Nr. van De Ind. Mercuur.

Dit gedeelte geeft een tabellarisch overzicht der belangrijkste tropische vezelstoffen (botanische herkomst, Inlandsche naam, groeiplaats, gebruik), eene algemeene technische inleiding en een overzicht van de sisal-hennep. De sisal verkrijgt men van het geslacht Agave, een plant, die van ouds gecultiveerd werd in Mexico en wel speciaal op het schiereiland Yucatan. Eerst sedert een tiental jaren heeft men de cultuur in andere landen en ook op Java aangevat. In een volgend overzicht hopen we op deze belangrijke studie terug te komen.

Voorts bevat dit Mercuur-Nr. het jaarverslag over 1909 van bovengenoemde vereeniging; het vervolg der toelichting van het Ontwerp van Wet op de Naamlooze Vennootschap, door Mr. Dr. H. P. de Wilde, en het verslag der lezing van dr. P. J. S. Cramer, benoemd directeur van den landbouw in Suriname, over de Rubbercultuur in Oost-Azië.

Er is in den laatsten tijd over de rubber zooveel geschreven, dat Dr. Cramer bijna geen nieuwe gezichtspunten kon openen en wat betreft de cultuur van Hevea in Suriname, daarover durfde hij eigenlijk zijne meening niet uitspreken; wel achtte hij het waarschijnlijk, dat Suriname, wat bodem en klimaat betreft, zich uitnemend voor die cultuur eigent, en meende hij de voorloopige resultaten, met Hevea in Suriname verkregen, zeer hoopvol te mogen noemen.

Het Sneeuwgebergte.

Het dezer dagen verschenen Bulletin No. 62 van de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederlandsche koloniën bevat het hoogst belangrijke verslag van de beklimming der Wilhelmina-top op Ned. Nieuw-Guinea, door de expeditie-Lorentz. Hoewel de dagbladen reeds een en ander omtrent dit eerste betreden van de geheimzinnige Sneeuw hebben medegedeeld, kunnen wij der verleiding geen weerstand bieden een klein gedeelte uit het uitvoerige authentieke rapport van den leider, den heer Lorentz-zelf, over te nemen.

„7 November. Deze datum zal door ons wel nooit vergeten worden, want op dien dag werd door ons de eerste sneeuw op den grond gevonden; er ging een luid gejuich op, alles danste door elkaar. Dajaks en dwang-arbeiders, terwijl wij niet minder verheugd waren met het behaalde succes. De Dajaks maakten groote sneeuwballen om deze te toonen aan de menschen, die achtergebleven waren om het bivak in orde te brengen. Ons bivak, het hoogste dat gemaakt werd — het „Wilhelmina-bivak" — lag volgens den hypsometer op 4023 M. Den volgenden dag werd een tocht gemaakt met achterlating van de bagage langs het gletschermeer in westelijke richting; het loopen over deze door elkaar geworpen rotsblokken en spleten was voorwaar geen gemakkelijke taak; gelukkig vinden wij een belooning in 't feit, dat het vrij helder was en wij sneeuw boven ons zagen; natuurlijk waren wij met het zien niet tevreden. Met van Nouhuys volgde ik dezen moeilijken weg; steile hellingen moesten op handen en voeten

beklommen worden, zich naar boven trekkende aan de pollen gras; door de hooge lucht werd ons het ademhalen belemmerd, zoodat wij telkens en telkens moesten uitrusten om op adem te komen.

Voor ons lag een hooge weg van naakte kalkrotsen, die, zich van O. naar W. uitstrekkende, den verbindingsweg volgde naar den hoogen top. Dit was dus de weg, die ons naar de eeuwige sneeuw moest brengen, maar hoe daarop te komen? Slechts drie Kajan's en twee Kenja's volgden ons, alhoewel op verren afstand; ten slotte werd een rotsspleet in dezen ondoordringbaren muur gevonden, en daar persten wij ons door naar boven; één voor één, want de neervallende steenen leverden groot gevaar op voor dengene, die volgde. Met veel inspanning gelukte het ons op den kam te komen, maar toen begon de moeite eerst recht. De wanden waren steil en niet beklimbaar, de kam was al even woest. Somtijds moesten wij, op handen en voeten kruipende, over de steile kanten voortschuiven om niet te vallen: elkaar helpende kwamen wij langzaam vooruit, steeds dichter bij de helderwitte sneeuwvelden, die ons met onweerstaanbare kracht tot zich trokken. Geen gejuich, toen wij om 10 uur 20 aan den rand stonden van die velden maagdelijke sneeuw — een gevoel van vereering beving ons en legde ons het zwijgen op, toen wij dan eindelijk bereikt hadden, wat ons zoo lang had bezig gehouden en dat wij niet hadden durven hopen ooit te zullen betreden. Het was een waardig slot voor onze omzwervingen op Nieuw-Guinea; wij hadden, zij het dan ook met groote krachtsinspanning, het mooiste bereikt wat Nieuw-Guinea aan natuurschoon herbergt. Wij beschouwden het als een belooning voor de vele ontberingen en vermoeienissen, die wij tijdens de verschillende expedities hadden doorgemaakt, dat het ons gegeven was die stille, statige pracht van nabij te beschouwen, die daar eeuwenlang zonder stoornis had gesluimerd."

De ons toegestane plaatsruimte is een beletsel den koenen ontdekker nog langer aan het woord te laten, die bij den terugtocht als door een wonder bij een val van plus minus 60 M. hoogte het leven er afbracht en zooveel ontberingen nog leed. Wij raden allen, die belangstellen in de lotgevallen van Lorentz en de zijnen aan, kennis te nemen van genoemd Bulletin. De Oud-Hollandsche ondernemingsgeest is gelukkig nog niet uitgedoofd!

De Amsterdammer.

Het jongste Nr. van de zgn. „Groene Amsterdammer" is grootendeels gevuld met geïllustreerde bijdragen, gewijd aan de Max Havelaar- en Multatuliherdenking en bevat voorts een opstel van Chr. van Balen Jr., getiteld: Nederlandsch-Indië en Australië. Een idee voor „preferential-trade." De schrijver brengt daarin allereerst in herinnering hetgeen door den bekenden consul-generaal van Nederland in Melbourne, den heer Bosschaert, is verricht om handelsbetrekkingen tusschen onze Oost en Australië aan te kweeken. Deze pogingen juicht hij ten zeerste toe, en geeft dan ook in overweging het tot stand brengen van een r u i l h a n d e l tusschen beide landen — Australië en onze koloniën, die, wat producten aangaat, zooveel van elkaar verschillen, dat zij elkander als het ware aanvullen. Ten slotte roept de heer v. B. uit: „In ieder geval: preferential-trade of niet, een grootere afwisseling van producten tusschen Australië en Ned.-Indië is niet alleen gewenscht en rechtvaardig, maar zal eisch worden. En de handel zie toe, dat men zich niet door andere tropische landen het gras voor de voeten late wegmaaien!"

Oedyana Para Prajitna.

De inhoud van het zooeven verschenen Nummer 4 van Oedyana Para Prajitna, het Tijdschrift voor den vooruitstrevenden Javaan, is bepaald belangrijk te noemen. Vooreerst treft men er in aan een artikel van den bekenden schrijver Raden Mas Noto Soeroto, getiteld: Onze toekomst ook in handel en scheepvaart. De schrijver vangt zijne beschouwing aan met er op te wijzen, dat, al moge voor de Javanen de landbouw het volksbedrijf bij uitnemendheid zijn, voor eene verhooging van het welvaartspeil de wederopbloei van den handel evenzeer een vereischte is. Weliswaar, zegt hij, zit in den Javaan van nu niet de handelsgeest van Chinees of Arabier, maar in vroeger eeuwen, tot de komst van de Europeanen in den Indischen Archipel, waren de Javanen de vrachtvaarders, de tusschenpersonen in het handelsverkeer met andere Aziaten. Doch in een concurrentie met de Westerlingen, die gedeeltelijk met wapenen werd gevoerd, moesten de Javanen het afleggen. Inzonderheid heeft de dood van den Javaanschen groothandel plaats gehad in de periode van de bevestiging van het Nederlandsch gezag, „een periode, waarin uiteraard nog niet veel kon worden gedaan voor het stoffelijk en geestelijk welzijn der inboorlingen." Thans is dit gelukkig veranderd, men begrijpt, dat de welvaart van de Javanen beteekent welvaart van den Nederlandschen Staat. Van beide kanten wil men allengs de slagboomen, welke de vreemden van over zee en de inboorlingen gescheiden hielden, wegnemen. Maar de Javaan moet zelve medewerken en energie betoonen. Wij moeten — zegt N. S. — den Nederlander, het ligt voor de hand, ten voorbeeld nemen, in de eerste plaats in zijn handelsgewoonten en zijn koenheid. „Wanneer wij niet te lang aarzelen met handel en scheepvaart te beoefenen, wanneer wij streven naar eene dergelijke stelling, gelijk onze voorouders in vroeger eeuwen in het verkeer in den Archipel innamen, dan zullen inderdaad de levensuitingen van „Jong-Java" geen ijdele beteekenis, maar de voorbode zijn van een naderend tijdperk, waarin Java zijn licht over geheel Indië uitstraalt."

Het volgend artikel, onderteekend „Inlanders", behandelt de voorgestelde reorganisatie der school tot opleiding van Inlandsche artsen te Weltevreden. De schrijvers stellen zich in hoofdzaak op het standpunt van Dr. Roll, die in een brochure de voorstellen der betrokken commissie danig onder handen heeft genomen.

Vervolgens is de heer Noto Soeroto weder aan het woord, naar aanleiding van verschillende bijdragen van Hollanders (Jasper, Loebèr) over Indische kunst en waarin hij aanleiding vindt te zeggen: „De omstandigheid, dat Nederlanders zich met zooveel toewijding in onze kunst interesseeren, moet toch wel een reden zijn om ons snel te ontdoen van de onverschilligheid, waarmee wij maar al te lang onze kunst hebben aangezien."

Ten slotte bevat dit nummer een uitvoerige, ruim geïllustreerde bijdrage van den heer J. E. Jasper, getiteld: Eenige proeven van Indische houtsnijkunst.

Jong-Indië.

In No. 34 van Jong Indië, een algemeen Weekblad, schreef Mas Tjitrotaroeno een alleszins lezenswaard artikeltje over den omgang van den Europeaan met den Inlander, gegrond op persoonlijke ervaring.

In hetzelfde Nr. geeft Tani eene korte beschouwing over het Landbouw-crediet.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode, t/m 6 April '10;
De Sumatrapost, t/m 5 idem;
Het Soer. Handelsblad, t/m 5 idem;
Ned.-Ind. Effectenblad no. 13;
Handelsberichten v/h Dep. v. Landbouw, 162;
Kort Verslag Verg. Tweede Kamer der S.-G.;
De Indische Mercuur, no. 18;
Bandera Wolanda, no. 51.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

1. Met terugzicht op de mededeeling onder punt II in het Koloniaal Weekblad van den 13 Januari j.l. No. 2 en 3 Februari d.a.v. No. 5, wordt door onzen vertegenwoordiger, den heer W. Boetje, te Weltevreden, bericht, dat hij zich met de betrokken plaatselijke autoriteiten, den controleur te Badja, en den assistent-resident te Loemadjang, in gemeenschap heeft gesteld, en na gepleegd overleg de door onze tusschenkomst ontvangen gelden als volgt heeft aangewend.

Op grond van het uitgedrukte verlangen om een deel der ingekomen gaven u i t s l u i t e n d te bestemmen voor de slachtoffers te Kaliwoengoe, werd aan den controleur te Badja *f* 110.— overgemaakt.

De controleur te Badja acht dat bedrag voldoende, in verband met de reeds van elders ontvangen gelden, om in de nooden van het beproefde volk te voorzien. Aan een honderd twintigtal gezinnen, welke van alles beroofd werden, is een lapje grond en materiaal voor den bouw van nieuwe woningen verschaft.

De controleur van Badja gaf in overweging om de resteerende gelden, ook omdat de ramp te Loemadjang van veel grooter omvang is, te bestemmen voor de noodlijdenden aldaar.

De Assistent-Resident van Loemadjang aanvaardde dankbaar de door onze vereeniging aangeboden hulp, daarbij in overweging gevende ons in verbinding te stellen met de centrale commissie, welke zich voor dat doel te Batavia had gevormd en aan wie door hun assistent-resident ter zake uitvoerige mededeelingen waren gedaan.

Het bestuur dier commissie ontving in dank de bedragen ad *f* 890 en *f* 304.14, terwijl onze vertegenwoordiger te Batavia is uitgenoodigd, het per postwissel verzonden bedrag ad *f* 27.50 eveneens aan die commissie af te dragen.

Aan allen, die hiertoe hebben medegewerkt, ook aan onzen vertegenwoordiger te Weltevreden voor zijne bemoeiingen ten deze onzen dank, ook namens de bevolking der geteisterde streken.

Namens het Hoofdbestuur.
C. C. A. HARTING, Penningmeester.

II. De maandelijksche **samenkomst** van het *Dagelijksch Bestuur der Vereeniging* met de *Redactie-Commissie* van *Het Koloniaal Weekblad* zal plaats hebben op **Donderdag, den 19en Mei 1910**, ten $8^1/_2$ ure 's nam., in *„Boeatan"* Heulstraat 19, Den Haag.

Alle belangstellenden zijn welkom.

Van het Informatie-Bureau:

De directeur-generaal der posterijen en telegraphie maakt bekend, dat, met ingang van heden, nevens de bestaande gelegenheid van perstelegrammen tegen verlaagd tarief, naar Ned.-Oost-Indië, via Eastern-Madras, tevens de gelegenheid is geopend tot verzending van deze telegrammen over Siberië-Jap., onder dezelfde voorwaarden en tot hetzelfde tarief als bij verzending over Eastern-Madras.

Belanghebbenden, gerechtigd tot verzending van perstelegrammen, tegen verlaagd tarief naar Ned.-Oost-Indië, welke verzending over den nieuwen weg wenschen, hebben daarvan te doen blijken door vermelding van de aanwijzing „Siberië-Jap" (of „Kiachia-Jap" c.q. Wladiwostock-Shanghai-Jap") op de minuut der tijding.

Van de Afdeeling Rotterdam.
Jaarverslag over 1909.

Het afgeloopen jaar kenmerkte zich niet door eenige bijzonderheden, het aantal donateurs en leden bleef vrijwel stationair; waar dit bij het einde van 1908 de getallen 12 en 60 aangaf, bleken de cijfers nu te zijn 7 en 66, geen noemenswaardige voor- of achteruitgang dus. Het is en blijft te betreuren, dat in een stad als Rotterdam, waar zoovele ingezetenen belang hebben bij het in stand houden en blijven onzer koloniën, zoo weinigen gevonden kunnen worden, die blijken belang te stellen in het streven onzer Vereeniging, te meer, waar een luttele bijdrage van *f* 2.50 's jaars toch waarlijk geen reden kan wezen om zich af te laten schrikken als lid toe te treden.

Een eerste vereischte toch van elke Vereeniging, om propaganda te kunnen maken, is een sterke kas en deze kan niet noemenswaard aangroeien, indien het ledental niet sterk vooruitgaat. Moge 1910 voor ons jaar en bemoeiingen betere resultaten geven!

Een hoogst interessante lezing werd gehouden door den heer C. Spat uit Breda over de „Tjandi's van Midden-Java", welke lezing helaas ook weer aan het euvel leed, dat de opkomst slechts matig was, waarmede de leden den heer Spat onrecht aandeden, die op zeer aangename en onderhoudende wijze zijn voordracht hield. Wij betuigen hem onzen dank en hopen, dat hij niet afgeschrikt is voor een volgend jaar.

Over het voogdijschap, door onze Afdeeling aangenomen over het jongmensch Punselie uit Suriname, kunnen wij niet anders getuigen, dan dat dit ons zeer aangenaam was; genoemde Punselie toch bleef de goede verwachtingen, die men van hem koesterde, getrouw, en waren diens Rapporten van de H. B. S. aan de 's-Gravendijkwal steeds zeer gunstig. Het deed ons genoegen in dien zin aan het Hoofdbestuur der Studievereeniging „Minerva" te Paramaribo te kunnen rapporteeren en twijfelen wij niet, of in 1910 zal de carrière van genoemd jongmensch definitief geregeld kunnen worden.

Daar ook de stand der kas einde 1909 een behoorlijk Saldo-Credit aanwees, gaan wij het jaar 1910 vol hoop tegemoet in de bloei onzer Afdeeling en eindigen dit verslag met de beste wenschen en dank aan het Bestuur.

D. H. HAVELAAR, *President.*
Z. MARCELLA, *Secretaris.*

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 1 April 1910. No. 26.
Benoemingen, enz.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan Mr. F. E. Couperus, L. Maitimo, J. C. Piloor, Mej. E. M. Oostenbroek, F. S. van Goch, E. W. H. Doeve, K. L. F. Havenaar, Mej. M. F. Noll, A. J. Eykman, G. Badart en E. Luijte.

Ontslagen: eervol A. E. Coester, W. Th. van der Poel.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van de landraden te Meester-Cornelis Mr. A. M. Z. Westrik, te Batavia, Mr. J. Feitsma en Mr. A. J. C. M. Nelissen.

Benoemd: tot commies te Gorontalo Ch. Mansveld; tot adj.-chef bij de S.S. op Java E. O. Douwes Dekker; tot ingenieur bij het stoomwezen A. H. R. Ch. D. Pereira.

Geplaatst: in de res. Pasoeroean de contr. W. F. D. Philips, in de res. Lampong de burg. ambtenaar H. F. de Leeuw.

Benoemd: tot opziener bij het boschwezen J. Beijer; tot leerling-opziener C. C. L. Mettler; tot onderwijzer te Makassar M. den Hartog.

Overgeplaatst: naar Magelang de onderwijzer A. J. N. Bakx; naar Tjitjalengka H. Kedde; naar Soerabaja J. van der Kleij.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den luit.-kolonel J. F. Schilham, den en luitenant G. Terwagt, J. Feikema en C. G. Bach en den off. v. gezondh. W. P. L. Ouwerkerk.

Uit de Javasche Courant van 5 April 1910. No. 27.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan G. E. D. Heiligers, Mr. F. D. E. van Ossenbruggen, E. W. L. von Faber, J. E. Jasper; twee jaar aan G. J. Meijers en S. Bartstra.

Ontslagen: op verzoek eervol H. J. Verleije en Th. A. Albouts.

Benoemd: tot ass.-res. van Meester-Cornelis, D. Burger; tot boekhouder te Padang W. Bokhorst; te Medan F. W. Altheer; tot voorzitter van de landraden te Magelang Mr. J. F. Kunst; te Brebes Mr. J. F. W. la Fontaine; te Fort de Kock Mr. C. A. Wienecke; te Malang Mr. H. W. J. Cambier van Nooten; tot onderwijzer 2e kl. R. Hartmans; tot ass.-res. van Zuid-Nieuw-Guinea E. Kalff; van Lombok L. M. Vonck.

Benoemd: tot patih van Bangil (Pasoeroean) Mas Soeriohardjo.

Geplaatst: in de res. Ternate de civiel-gezaghebber H. C. Schmid; in Timor J. W. van Limborgh.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den off. v. gezondh. Dr. T. Eernstman.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein-kwartiermeester A. van Haastert.

Uit de Javasche Courant van 8 April 1910. No. 28.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan Mej. J. A. G. Arndt en Mej. L. Maarschalk.

Benoemd: tot commies te Tandjoengpinang (Riouw) V. E. Rijnders; tot lid van de welvaart-commissie J. J. Benjamin.

Geplaatst: te Soerakarta de onderwijzer H. Tj. de Vries.

Overgeplaatst: naar Kendal (Semarang), de onderwijzer R. Hartmans.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als onderwijzeres te Batavia Mej. A. Gordon; als onderwijzer te Kota Radja W. J. van Bortel.

Verleend: zes maanden verlof naar Europa aan den 1en luitenant J. J. de Vries.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s.s. „Ophir", kapt. H. M. L. Oudendijk, vertrokken van Batavia 31 Maart en aangekomen te Marseille 25 April 1910.

J. M. Bertram met echtgen. en 3 kind.; G. C. J. Bodde met echtgen.; Mevr. Brerée Copin; Mevr. M. Bijdendijk; Dames C. en A. Bijdendijk; Mevr. Dr. J. S. Frederiks met 2 kind.; Miss M. J. Graham Gribble, F. A. Heskes; Mej. C. Hoppenbrouwers; F. L. Isascd en echtgen.; W. de Jongh Dzn. met echtgen. en dochter; M. C. Kirkpatrick; Mej. H. Krol; Mevr. J. H. Landberg; Monseigneur E. S. Luypen; J. M. Moorrees met echtgen. en 3 kind.; D. H. Nije met echtgen.; Mevr. de Wed. H. G. van Os van Delden, geb. van Delden met kind; Jhr. H. Th. van Reineck Leyssius met echtgen.; Jhr. Mr. H. J. L. Th. van Reineck Leyssius met echtgen. en 1 kind; A. Rijks en echtgen.; Mevr. E. Scheltema met 2 dochters en kind; Mevr. J. C. Streiff Mulder; Mevr. de Wed. W. M. Tannenbaum; D. M. Z. de Vries met echtgen. en 2 kind.; J. F. W. Winterberg; Mevr. de Wed. van Arum met kind; D. van den Berg; D. Douw van der Krap; L. de Graaf met kind; H. N. Grijsen met echtgen. en 2 kind.; J. C. A. Cülzer; J. F. W. Jansen met echtgen. en 3 kind.; G. B. Kubbe; J. F. J. Masseling met echtgen. en 2 kind.; J. C. Mets; E. de Munck Mortier; A. Klijsely met echtgen. en 2 kind.; Mevr. P. G. Nienabers met 2 kind.; A. H. Paquay; J. Sneep met echtgen. en 2 kind.; J. C. Vaal met echtgen.; J. H. Wolvekamp.

Te Padang embarkeerden: W. Bueno de Mesquita en 2 kind.; B. M. Goslings met echtgen. en 3 kind.; W. N. S. Junius met echtgen. en 2 kind.; Th. Dannert met 2 kind.; van Zadelhof.

Naar Padang vertrokken: A. Frensberg met echtgenoote.

Passagiers van het stoomschip „Prins Frederik Hendrik", gezagvoerder G. D. Nieman, van Amsterdam naar West-Indië op 29 April.

Frl. J. A. Braken; G. Ch. van der Veer; E. Klein; A. van Osch, echtgenoote en 3 kinderen; F. H. Ranshuysen; Ch. Grant; M. Manezes.

Financiëele verantwoording over 1909 van de Afdeeling Rotterdam.

Ontvangsten.

Aan Saldo	f 233.01
„ geïnde contributie	- 163.50
„ rente	- 4.24
	f 400.75

Uitgaven.

15 Jan.	Per	Honorarium B. Immink	f 25.—
23 Jan.	„	Zaalhuur „Caledonia	- 12.55
3 Febr.	„	v. d. Zwaluw (projectie-lantaarn)	- 10.—
22 Jan.	„	Advertentie N. Rott. Crt.	- 6.10
6 April	„	Incassokosten	- 3.50
17 Febr.	„	C. Gelezus, Drukloon	- 2.—
26 April	„	Idem	- 2.—
8 Juli	„	Postwissel Hoofdbestuur	- 33.65
10 Juli	„	Zaalhuur v. Alg. Verg.	- 3.50
		Saldo	- 302.45
			f 400.75

Rotterdam, 1 April 1910.
A. VEDER, Penningmeester.
D. H. HAVELAAR, Voorzitter.

Gezien, de Commissie volgens art. 14 der Statuten:
A. P. W. VAN MEURS.
Z. MARCELLA.